

com són italians, e veuràs que són hòmens pus astuts e viven longament; e veuràs alamanys, qui tostemps mengen --- hòmens grossers e sens gran astúcia; axí matex franceses, a qui plau *laminejar*, e angleses, no envayllexen molt» (*Terç* III, 185.21); «ella sola té la gràcia sempre atractívola --- la naturalesa l'ha dotada d'una virtut esbojarradora --- axí com ha dotat la mel novella, i el dolç arrop, del poder d'embriagar els qui en *llaminegen*», Ruyra (*Garet... Pinya de Rosa* I, 127); *laminear arag.* (Borao, T.Fornés).

Tardà i secundari és, en canvi, *llamí*, com es veu ja pel fet de tenir una àrea més reduïda i no aparèixer en les nostres fonts fins a data ben recent: bé es pot dir que no el registrà cap lèxic fins al *DOrt.*, ni n'hi ha dades escrites fins a 1905 (VCatalà, *Solitud*). Entera-ment estrany al català central i ciutadà, és veritat que ja té gran vivacitat en el Maresme oriental (el *llamí* 'llaminadures', StPol de Mar, 1914 ---): «la cornamusa --- va omplir de melangioses xeremies --- vora la Capella de la Verge, oint la cridadissa de la mainada, entre les parades dels ferrers, els firaires i les venedores de *llamí*», Coromines (*L'Avi dels Mussols* IV, en *J. Apòstol*, p. 151); igual s'usa enllà del Montseny, cap a Arbúcies, i per la Costa Brava i Baix Empordà, no sé pas si gaire més lluny; alguns no l'empren com a col·lectiu, que és l'ús molt predominant (si no únic), sinó com a plural de cosa fungible: «els pinyons --- són usats --- per donar cert gust i vista a diferents postres i *llamins*: tenen l'inconvenient d'enranciar-se aviat» (J. Caralt, «La Voz de Malgrat», 1-VIII-1964). En canvi no sé, i ja no ens consta que no hi hagi malentès, per part dels qui diuen que ha significat, personalment, 'llaminer' (*DAG.*; *AlcM*, § 3).

Qui sap si l'ús no se'n va estendre més enllà, si bé és versemblant que no fos sense intermitències i refluxos, car reapareix en aragonès «*llamin*: golosina» (Peralta, 1840; *DACEsp.*; Borao; Torres Fornés). És clar, doncs, que ha de tractar-se d'una formació retrògrada des de *llaminer*, *llaminar* i *llaminadura*. Molt possiblement el punt d'arrencada fou una espècie de personificació o encarnació pintoresca de la llamineria: «*Sant Llemí*, patró imaginari dels llaminers, nom creat sobre *llaminer*: 'Si això no us basta y com a devots de Sant Llemí, aneu per regalos del cos ---'», posa el *DAG*. traient-ho d'una *Conversa de la Butlla* que deu ser de cap a primers del segle passat; *devot de Sant Llemí*, Lab. 1840.

DERIV.: *Llaminera* 'escassadora o llosa triangular per treure els talls i vianda de l'olla' (Súria, *BDC* xx, 258). *Llamineria* [1.ª meitat S. XVI], *Animals de Caça*, *AlcM*: mot d'àrea potser més extensa i tot que la moderna de *llaminer*, si el llenguatge d'aquest ms., conservat a Val. correspon també allà. Una mica es pot dir el mateix dels següents: «la mare arraconava religiosament tot lo que podia agradar-me quan tornés --- una paperinada de sucre --- la confitura d'Amèrica --- una ampolla de *canya* verdadera, i altres *llemineries* que ni menos m'agradaven ---», Coromines (autògraf de *Les Presons Imag.*, si bé canviat en *veritable* i *lleminadures*, des de la 1.ª ed., p. 197); «el dia de Nadal, dinàvem --- amb la porcella y l'indiot rostits ---

tothom conversava a la una, y ja no se restablia l'ordre fins» després dels vins blancs y les *llamineries* del acabament, al servir-se el cafè, quan la gent menuda abandonava la taula», JnRosselló (1901, *Manyoc*, 218).

Ni aquest ni cap d'aquest grup de mots no apareix com a balear ni valencià en els diccionaris [*DFgra.*, *Damen.*, *DAG.*, *AlcM*, FebrCard., CROS, Sanelo, Escrig, si en canvi «*ria*: llepoleria», Belv., Lab.]; en canvi arriba fins a Aragó [*llamineria*, Benasc, 1965], «se lo gasta todo en *lamineries*» cap a Jaca (Ainielle, 1966) i *llamineria* id. en la traducció del nostre *Llibre de Coc* de C. de Nola per Diego Pérez Dávila, alcalde de Logroño (1525).

Enllaminir [diccionaris de Vogel, Bulbena, Salvat], molt viu a Bna. i català central, per més que l'ometés el *DOrt.*, on el trobava a falta de Fontserè, c. 1925; *enllaminiment*; no conec *enllaminar*, però arag. *enllaminarse*.

Altres DERIV. de LAMBERE de sentit i història inseparables dels de *llaminer*. *Llamenc* [«lo qui és massa delicat y de tot fa zoca, *fastidiosus* Lab. 1840]: *AlcM* el localitza a tota la zona compresa dins el semicercle Ter-Segre (Mitjà)-Ebre; *lāmēn* a les Borges Bl. (*BDLC* VI, 37), *lāmēn* en cat. or.: uns amb el matís de 'llepafils, desmenjat': «fer lo cumplimentós y'l *llamenc*, resistint-me» (EmVilanova, *Plorant y Rient*, p. 5), altres amb el de delicadesa afectada: «vol que li tanqui els finestrons? ---preguntava l'Adela amb veu *llamenca* quan havia endreçat el dormitori», Coromines (*La Dona Lletja I, A recés...*, p. 159): havent estat sempre tan viu el sufix pre-romà -INKO- en la nostra llengua són poques les probabilitats que la creació se'n vagi inspirar en un *Lemincum*, de sentit incert, que hom assenyala en fonts antigues;² més aviat és raonable la hipòtesi que surti del ll. LAMBENTEM 'llepador', amb una innovació paral·lela a la de *jamolenc* < FAMINENTUM (> cast. *hambriento*). *Llamenqueria*.

Llamec, -eca, no registrat pels diccionaris (ni Vogel, *DOrt.*, *DFa.*), però que m'és ben conegut [c. 1915-20 *lāméké*], i viu certament a tot el NE. del cat. or. (fins cap a Bna., jo diria que adhuc allà poc o molt): «ab lo que malbaratava cada una d'aquelles *llameques* de senyorettes, y ab lo que malmenjava cada un d'aquells farts de pagesos, n'hi hauria hagut prou, ben companjat, per a fer vida bona ella --- y Mn. Joan una setmana de carrera», MrnVayreda (*Sang Nova*, a. 1900, II, § 10, 151); 'llepa-fils' a la Vall d'Aro (Mn. Serra, *AORBB* v, 234); *llameca*; *llamequeria*.

Llamugar (mala grafia *llem-* en *AlcM*) 'menjar llepant i rosegant porfidiosament', amb terminació inspirada en la de *remugar*, que en part hi coincideix semànticament, si bé apartant-se'n més que la nostra família de mots: especialment balear, però tant usat des de les primeres obres de Ruyra que també deu ser viu a la Costa Brava: «el jai roman tot sol a la taula, *llemugant* amb ses genives esqueixalades, les calaborques del capó», «un plaer inefable, que el noieta recollia àvidament i assaboria després, a poc a poc, donant-li voltes i més voltes, com se fa en *llemugar* un caramel» (*Pinya de Rosa* I, 124; II, 144).